

ВЛИЗАЙ В ТОРБАТА! ЛИТОВСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Светослав Минков, 1954

chitanka.info

Живели старец и бабичка. Те имали син. Добър момък бил той — и послушен, и възпитан, и работлив. Старецът и бабичката трябвало само да го гледат и да му се радват. Но как да му се радват, когато няма нищо за ядене! Старецът и бабичката сами седели гладни и нямали с какво да нахранят сина си.

Що да правят? Мислили, мислили и намислили да направят сина си говедар.

А тъкмо в това време на един богат селянин в съседното село дотрябвал ратай. Завел старецът своя син при тоя селянин. Селянинът взел момъка за говедар и му определил възнаграждение: за година един чувал боб, един вързоп лен и три гроша пари.

Заживял момъкът при богатия селянин и почнал да пасе добитъка му. Пасъл го през пролетта, през лятото, и през есента. Но настъпила зимата — момъкът вкарал добитъка в кошарата и рекъл:

— Сега, господарю, ще си вървя у дома.

— Върви си — отвърнал селянинът. — Зиме говедарят само напразно яде хляба.

И дал на момъка каквото били уговорили.

Върви момъкът по пътя. На гърба му — чувал с боб, в ръката — вързоп лен, а в джоба — три гроша подрънкват.

„Сега сме добре! — мисли си той. — Ще сварим боба и няма да гладуваме, от лена майка ми ще изтъче платно и ще ми ушие нова риза, а грошовете винаги ще потрябват.“

Тъкмо помислил това и гледа — насреща му иде беден старец с черна брада. Дрехата му — съвсем дрипава, едва се държи на раменете.

Поклонил се чернобрадият пътник и казал:

— Дай, момко, нещичко.

„Защо не — помислил момъкът, — ще му дам лена. Моята риза е още здрава, все ще мина някак с нея.“

Свалил от ръката си вързопа лея и го дал на стареца.

Върви нататък момъкът. Повървял малко и срещнал просяк с червеникава брада. Неговата дреха уж по-здрава, но сам той — толкова слаб, че кажи-речи костите му ще пробият кожата.

Опрял се червенобрадият пътник на тоягата си и рекъл:

— Смили се над стареца, синко. Трети ден трошица не съм хапвал.

Помислил, помислил момъкът и дал на червенобрадия боба.

„Нищо — казал си, — останаха ми още три гроша. Няма да се върна в къщи с празни ръце.“

Повървял още малко момъкът и срещнал трети просяк. И първите двама били бедни, но той бил още по-беден, още по-нешастен.

Гърбът му превит като дъга, бялата му брада виси на кичури, а на главата му дори шапка няма.

Спрял се белобрадият пътник и казал:

— Дай ми, синко, каквото можеш. Смили се над моята старост.

— Какво да ти дам, старче? — отвърнал момъкът. — Имах вързоп лен — дадох го на чернобрадия просяк. Имах чувал с боб — взе го оня с червената брада. Останали са ми само три гроша. Ако ти ги дам — с какво ще се върна при баща си и майка си? И те са също бедни.

— Ох, синко — рекъл старецът, — че е така, така е, но няма победен човек от мен. Сам виждаш — няма с какво да покрия старата си глава.

Момъкът се смилал над стареца и му дал трите гроша. Дал ги и поискал да отмине нататък, но старецът казал:

— Почакай, синко. Ти ми даде последното, което имаше — и аз няма да ти остана длъжен.

И старецът дал на момъка една стара торба, една чепата пръчка и една цигулка с лък.

— Празна е тая торба — рекъл той, — но е по-скъпа от торба със злато. Докато я имаш, никой не ще посмее да се приближи до теб. А ако се приближи, ти само я удари с пръчката и извикай: „Влизай в торбата!“ И ако ще пред теб да застане дори царят с корона — и той ще влезе и навън няма да излезе, ако ти сам не заповядаш. А и цигулката не е обикновена — с нея, когото искаш, можеш да накараш да играе.

Момъкът взел подаръците, поблагодарил на стареца и си отишъл у дома.

Бащата и майката се зарадвали на сина си, но когато узнали, че се е върнал с празни ръце — натъжили се. Но какво да правят? Със сълзи не можеш да прогониш мъката.

Преживели как да е зимата и пролетта, а като дошло лятото, момъкът взел торбата с пръчката и цигулката и тръгнал накъдето му

видят очите.

— Ще поскитам по света — казал той на прощаване на баща си и майка си. — Може би тоя път ще донесе нещо и ще ви зарадвам.

Момъкът вървял, вървял и стигнал до една нива. Ръжта в тази нива била израснала висока, гъста — клас до клас. Жътварите вървят в редици и я жънат.

Седнал момъкът настрана и гледа. Размахват сърпове жътварите, размахват ги с превити гърбове, думица не си продумват, не се засмиват, песен не запяват.

„Какви са тия хора? Сякаш са сраснали за сърповете — помислил си момъкът. — Я да им посвирия с цигулката. Нека се повеселят и си починат малко.“

Извадил цигулката и засвирил.

Жътварите мигом захвърлили сърповете, че като почнали да играят!

Но ето че изведнъж сякаш изпод земята изскочил надзорникът с една дебела сопа.

Развикал се, закрепцал:

— Виж ги ти ленивците, виж ги ти безделниците! Дано потънете в блатото! Господарската ръж се рони, а те играят като на сватба. Хайде залавяйте се веднага за работа!

И подгонил ратаите със сопата. Размахал се и ги заудрял по гърба.

Замахнал и срещу момъка-цигулар. Но момъкът не бил глупак, подложил торбата, ударил я с пръчката си и извикал:

— Влизай в торбата!

Едва казал това — и надзорникът се мята вече в торбата. Квичи като шопар, подкаран на панаир.

— Ох, пусни ме, пусни ме, миличък! — моли се.

— Ще продължаваш ли да се караш? — пита момъкът.

— Ох, няма вече! — скимти надзорникът в торбата. — По-скоро езика си ще отхапя.

— А няма ли да се биеш?

— Какво приказваш! Какво приказваш! Дори с пръст никого вече няма да пипна.

— Добре тогава! — рекъл момъкът и изтърсил торбата.

Надзорникът паднал от нея полужив, едва диша.

А момъкът пак взел цигулката.

Че като заскачали жътварите от радост!

После момъкът метнал торбата на рамо, пъхнал цигулката под мишница и продължил пътя си.

Вървял, вървял и стигнал в едно село. Минава край черквата и гледа — от насрещната къща изтичала една девойка. Бяга и лее сълзи.

— Защо плачеш девойко? — попитал я момъкът.

— Как да не плача! — отвърнала девойката. — Десет години слугувах у попа и нито копейка не видях от него. Ей сега го молих да ми плати, а той не иска и да чуе. Изгони ме навън, като че милостиня му искам. А утре е моята сватба. Годеникът ми е богат като чуждо рало на чужда нива, а и аз нямам пукната пара. Не мога нито да се стъкмя, нито гости да посрещна.

Смилил се момъкът над девойката.

— Да отидем заедно при попа — казал й. — Може би той ще се размисли и ще ти плати всичко.

Хванал девойката за ръка и отишъл с нея в попската къща.

Попа видял девойката и рекъл:

— Дъще моя, защо се върна? Нали ти казах — бог ще те възнагради на оня свят.

Тогава момъкът пристъпил напред, поклонил се на попа и казал:

— Ех, не е хубаво туй, господин попе. Бог си е бог, а девойката ви е слугувала на тоя свят, затова и вие ще се разплатите с нея на земята.

Разсърдил се попът:

— Че кой си ти, та да ме учиш!

Попът грабнал бастуна си, а момъкът — пръчката си, ударил торбата и извикал:

— Хайде, господин попе, заповядайте тук!

Казал това — и готово. Попът се блъска вече в торбата.

— Пусни ме, сине мой! — моли се на момъка. — Ще платя на девойката, нито грош няма да скрия.

— Добре — отвърнал момъкът, — само че вие, господин попе, ще й дадете и кобилка, и крава, и хиляда жълтици като прибавка.

— Ох, ох! — пъшка попът. — Пусни ме! Нищо не ще пожая.

Момъкът пуснал попа.

Още на другия ден отпразнували сватбата.

Такава весела сватба никой не помни! Не само младоженецът и булката, не само гостите, а и масите, и столовете скачали под звуците на цигулката.

До разсъмване свирил момъкът, а на сутринта метнал торбата на гръб, пъхнал цигулката под мишница, зачукал с пръчката по земята и излязъл от селото.

Вървял, вървял и стигнал в един богат чифлик. Старият господар, стопанинът на чифлика, тъкмо в това време обядвал. Момъкът се приближил до прозорчето на господарската къща и гледа — господарят седи сам на трапезата. А на трапезата какво ли няма!

Погледал момъкът как господарят яде и на самия него се приискало да похапне. Той почукал на прозорчето и казал с поклон:

— Не ще ли заповяда господарят да нахранят един пътник в кухнята.

Господарят дори вилицата си изтървал, скочил от трапезата, че като се развикал:

— Ах, безделнико, ах, скитнико! Ще ти покажа аз как се отваря уста за чуждо ядене! Тъй ще те нахраня, че няма много да се зарадваш!

Момъкът не отговорил нищо на господаря, само свалил торбата от гърба си, ударил я с пръчката и тихичко рекъл:

— Влизай в торбата!

Сякаш някой с кука издигнал господаря! Прелетял той през прозореца и — право в торбата. А на туй отгоре момъкът го потупва с пръчката и мърмори:

— На вас, господарю, се досвидя да ми дадете лъжичка каша, а аз ето как хубаво ще ви нагостя!

— Какво приказваш, какво приказваш! — завикал господарят от торбата. — Аз само тъй се пошегувах. Седни с мен на трапезата и яж колкото искаш.

— О, не — рекъл момъкът. — Сега вие, уважаеми господарю, няма да се отървете с едно сладко ядене! Моята торба не обича да е празна. Аз ще ви пусна, но за това пък вие ще заповядате да я натъпчат догоре с всякакво богатство.

— Ох, добре — отвърнал господарят. — Ще напълня торбата ти. А сам си мислил:

„Нищо, тя няма да побере много!“

Но рано се зарадвал господарят. В торбата не влязло нито много, нито малко нещо, но се намерило място в нея и за кон и бик, и за крава и теленце. Пет чувала ръж и толкова ечемик изсипали вътре, а тя все не може да се напълни догоре. Расте торбата, на всички страни се разтяга. И като се надула едва ли не до самите облаци, момъкът рекъл:

— Е, сега стига толкова.

Метнал той торбата на гръб като пухена възглавница и напуснал чифлика на богатия господар, като си подсвирвал с уста.

Момъкът вървял, вървял и стигнал у дома си. Ех, че се зарадвали бащата и майката, когато синът изтърсил от торбата господарското богатство!

Оттогава те заживели като хората и вече не знаели що е бедност.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.